

Welkom in het Noordelijk Heideland

Dit landschap is uniek in Antwerpen. Nergens binnen de stad is de heide- en boshabitat zo ongeschonden aanwezig als hier. Het Heideland sluit nauw aan bij de zandige Kempen en heeft een veel landelijker karakter dan andere omgevingen rond Antwerpen. Het ligt geïsoleerd van de bebouwing en wordt door de A12 afgesneden van de rest van de stad. Dit Antwerpse deel van het Heideland grenst aan het waardevolle, grensoverschrijdende Natura2000-gebied 'Zoom-Kalmthoutse Heide' met zowel vogelrichtlijn- als habitatrichtlijngebied.

Een Groenplan voor Antwerpen

De stad Antwerpen wil het groen op haar grondgebied meer bekend en beter toegankelijk maken, en ervoor zorgen dat het niet verder versnipperd. Het Groenplan bepaalt waar groen nodig is om Antwerpen uit te bouwen tot een gezonde 'stad van morgen'. Het plan is momenteel nog een visiedocument. Toch wil de stad u nu al laten kennismaken met de veertien landschappen uit dit plan. Ontdek alle informatie over het Groenplan op www.antwerpen.be/groenplan.

Alternatieve route (over de landgrens heen)

Volg de Scheidreef ongeveer 400 meter zuidwaarts, neem daar het eerste pad rechts en volg dat zuidwaarts. Na zo'n 200 meter neemt u het pad in de richting van de Armendreef. Sla ter hoogte van de Armendreef rechtsaf en volg het pad zuidwaarts naar de Hollandsedreef. Die volgt u tot aan de sportvelden, daar gaat u via het pad terug naar de Steenovenstraat. Deze alternatieve route toont u de omvang van het regionale heidegebied en de dichte bospartijen die het typeren.

4 Zoom-Kalmthoutse Heide

Vanuit Antwerpen vormt het Noordelijk Heideland de toegangspoort tot het grenspark Zoom-Kalmthoutse Heide. Dit internationale natuurgebied is 37 km² groot. Het belangrijkste stuk is de Kalmthoutse Heide. Die kreeg zijn huidige vorm aan het einde van de laatste ijstijd, toen de westenwinden grote hoeveelheden zand van de landduinen aanvoerden.

Te zien: de vennen in de Kalmthoutse Heide. Op deze plekken is het zand weggestoven of werd vroeger aan veen- en zandwinning gedaan.

Steek de Steenovenstraat over en ga via het pad het natuurgebied in.

5 Kraaienberg

Ook op deze plek is heel wat ecologische waarde aanwezig. Naast struikheide vindt u hier meer verruigde delen, waarin onder andere veldrus te vinden is. Het gebied is in beheer van de Vlaamse Overheid.

Ga in de Steenovenstraat terug westwaarts. Sla rechtsaf naar het Keyserstraatje en aan het einde linksaf om zo terug aan het startpunt uit te komen.

Wandeling Noordelijk Heideland

Ontdek alle informatie over het Groenplan op www.antwerpen.be/groenplan of langere trajecten via de app RouteYou.

1 Ruige Heide

Dit kleine natuurgebied toont goed de specifieke eigenschappen van droog heideland. Hier heerst een grote soortenrijkdom, met dank aan de afwisselende ontwikkelingsfasen van de heide. Die afwisseling toont zich goed vanuit de lucht: u ziet een mozaïek van stuifduinen, heide, vergrassing en bebossing.

Te zien: hier komen veel ecologisch waardevolle soorten voor, zoals het bruin blauwtje, de kleine vuurvlinder, de boompieper, het zandblauwtje, buntgras, struikheide en heidefranjemos.

U verlaat het gebied via de Kalmthoutsebaan die u oostwaarts volgt tot aan de Scheidreef.

2 Stoppelenberg

Dit is het meest noordelijke deel van Heideland op Antwerps grondgebied. Het werd in de 19de eeuw beplant met bomen voor houtproductie. Ook de meeste bossen in de omgeving dateren uit deze periode.

Te zien: aangeplante zeedennen die door hun halfopen structuur een aantrekkelijk leefgebied vormen voor de nachtzwaluw.

Sla rechtsaf naar de Scheidreef.

3 Scheidreef

De grens met Nederland loopt dwars door het Heideland. Dat ziet u aan de grenspalen langs de Scheidreef. Deze dreef volgt ook nog een andere grens: ze loopt min of meer langs de rand van de Brabantse Wal. De Wal is een opvallende overgang van de hoger gelegen zandgronden van het Kempisch Plateau naar de lagere Scheldepolders. Hij ontstond door erosie van de Schelde en is gemiddeld zo'n 20 meter hoger dan het polderlandschap. Er komen verschillende stuifzandgebieden voor.

Te zien: tussen de bossen ziet u hier en daar de opvallend hogere wal.

Volg de Scheidreef zuidwaarts tot aan het schooltje. Sla dan linksaf naar het Keyserstraatje en dan weer linksaf naar de Steenovenstraat. Die volgt u oostwaarts tot u links het pad tegenover de Monnikenhofstraat kunt inslaan. Daar gaat u ongeveer 150 meter noordwaarts. Daarna rechtsaf slaan en het pad in de richting van camping De Watertoren volgen. Aan de camping gaat u via het pad terug naar de Steenovenstraat. Deze route toonde u de randzone van het heidelandschap en de overgang tussen heide en landbouw.

Op wandel

Hoofdtraject: 5,1 km
Alternatief traject: 5,3 km

Vertrek: Uw wandeling start aan de infototem in Ruige Heide, daar waar u de A12 onderdoor kan. Volg Ruige Heide noordwaarts en ga dan via de eerste ingang het natuurgebied in, waarna u noordwaarts blijft gaan.

